

เอกสารประกอบการบรรยาย “การตอบข้อสอบกฎหมายอาญา”

สำหรับนักศึกษาเนติบัณฑิต สมัยที่ ๓/๙

โดย อาจารย์รวิวิท ชัยภักดิ์

ผู้ช่วยเลขานุการอัยการสูงสุด

อาจารย์ผู้บรรยาย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ตัวอย่างบทบรรณาธิการ สมัยที่ ๓/๙

เล่ม ๒

คำถาม นายดำดิ่งสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ยังไม่ได้ตรวจไปจากมือของนายขาว เจ้าของสลากโดยนายขาวยังไม่ได้อนุญาต แต่นายขาวเห็นว่านายดำเป็นเจ้าของร้านค้า ติดกันคั่นเคยกันมาก่อน ไม่น่าหนีไปไหน และนายขาวต้องรีบไปขายของให้กับนายแดงลูกค้าที่เพิ่งเข้ามาในร้านของตน จึงยินยอมปล่อยให้นายดำนำสลากดังกล่าวไปตรวจ เมื่อนายขาว แนะนำสินค้าให้กับนายแดงแล้ว นายแดงได้นำสินค้าไปจ่ายเงินที่เคาน์เตอร์ให้กับนายเขียว ลูกจ้างของนายขาวซึ่งมีหน้าที่รับชำระเงิน แต่นายเขียวกลับไม่ได้เก็บเงินเข้าลิ้นชักของร้าน แต่แอบเก็บเงินดังกล่าวเข้ากระเป๋าของตนเอง ส่วนนายขาวเมื่อนำสินค้าเสร็จแล้ว จะเดินไปหานายดำที่ร้านค้าของนายดำ โดยขณะเดินอยู่ที่หน้าร้านของตนเองนั้น นายขาวได้ ล้วงกระเป๋าทางเกงแล้วทำเงิน (ธนบัตร) ๑,๐๐๐ บาทหล่นลงพื้น นายแดงเห็นพอดีจึงแอบ เก็บเอาไป จากนั้นเมื่อนายขาวเดินไปเจอนายดำเลยพูดทวงถามขอสลากคืน แต่นายดำพูด ตอบนายขาวไปว่า ตรวจแล้วไม่ถูกรางวัลเลยทิ้งสลากลงถังขยะไปแล้ว ทั้งที่ความจริงนาย ดำตรวจพบว่าสลากถูกรางวัลที่ ๑ จึงไม่ยอมคืนให้ จังหวะเดียวกันนั้นนายขาวรู้ว่าทำ ธนบัตรหล่นหายที่หน้าร้านของตนเองจึงเดินกลับไปหา แต่ก็ไม่พบแล้ว

ให้วินิจฉัยว่า นายดำ นายเขียว นายแดง มีความผิดตามประมวลกฎหมาย อาญาฐานใด

คำตอบ นายดำดิ่งเอาสลากกินแบ่งรัฐบาลไปจากมือของนายขาวโดยไม่ได้ อนุญาต แต่นายขาวก็ยินยอมปล่อยให้นายดำนำสลากไปตรวจได้ เพราะเห็นว่านายดำ เป็นเจ้าของร้านค้าติดกันคั่นเคยกันมาก่อน ไม่น่าหนีไปไหน และต้องรีบไปขายของให้กับ ลูกค้าในร้านของตน พฤติการณ์ที่นายดำเอาสลากไปตรวจรางวัลให้แก่นายขาวจึงเป็น

เพียงการถือวิสาสะ ยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการลักสลาของนายขาวไปโดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า อันเป็นความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๖ แต่เมื่อนายดำได้รับสลาจากนายขาวไปครอบครองแล้ว นายขาวเดินมาทวงถาม นายดำกลับพูดตอบไปว่าตรวจแล้วไม่ถูกรางวัลเลยทิ้งสลากลงถึงขยะไป ทั้งที่ความจริงนายดำตรวจพบว่าสลาถูกรางวัลที่ ๑ จึงไม่ยอมคืนให้ การกระทำของนายดำจึงเป็นการครอบครองสลาของนายขาวแล้วเปียดบังเอาเป็นของตนเองโดยทุจริต อันเป็นความผิดฐานยกยอกทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง (ฎ. ๘๐๙/๒๕๖๘) (๕ คะแนน)

นายเขียวลูกจ้างของนายขาวซึ่งมีหน้าที่รับชำระเงิน เมื่อนายขาวแนะนำสินค้าให้กับนายแดงลูกค้าเสร็จแล้ว นายแดงได้นำสินค้าไปจ่ายเงินที่เคาน์เตอร์ให้กับนายเขียว การที่นายเขียวรับเงินค่าสินค้าเป็นการยึดถือเงินไว้ชั่วคราวแทนนายขาวเท่านั้น นายแดงไม่ได้ส่งมอบการครอบครองเงินให้กับนายเขียว นายเขียวจึงไม่ได้ครอบครองเงินดังกล่าว ดังนั้นการที่นายเขียวไม่ได้เก็บเงินเข้าลิ้นชักของร้านแต่แอบเก็บเงินดังกล่าวเข้ากระเป๋าของตนเอง จึงเป็นการเอาเงินของนายขาวนายจ้างไปโดยทุจริต อันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างตามมาตรา ๓๓๕ (๑) (ฎ. ๑๐๓๖๙/๒๕๕๙) (๒ คะแนน)

นายแดงได้เก็บเงิน ๑,๐๐๐ บาทที่นายขาวได้ส่งกระเป๋ากงแล้วทำเงินหล่นลงที่พื้นหน้าร้านค้าของนายขาว โดยนายขาวได้เดินไปที่ร้านค้าของนายดำซึ่งอยู่ติดกัน ต่อมาเมื่อนายขาวรู้ว่าทำเงินหล่นหายที่หน้าร้านของตนเองจึงเดินกลับไปหาแต่ก็ไม่พบ ซึ่งแสดงว่าขณะที่นายแดงเก็บเงินดังกล่าวไปนั้น นายขาวยังอยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ทำเงินหายและเวลาใกล้เคียงกันนั้นเองนายขาวก็รู้ทันทีว่าเงินหายไป ถือได้ว่านับแต่เวลาที่เงินหล่นหายลงไปที่พื้นจนถึงเวลาที่นายแดงหยิบเอาไป นายขาวยังคงยึดถือเงินนั้นอยู่ การครอบครองเงินยังอยู่กับนายขาว เมื่อนายแดงเอาเงินไปจากความครอบครองของนายขาวเพื่อเอาไปเป็นของตนเอง จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๕ (ฎ. ๒๔๐๒/๒๕๒๙) (๓ คะแนน)

หมายเหตุ คำถามถามว่าหรือไม่ แต่ทำไมนักศึกษาต้องอธิบายและปรับข้อเท็จจริงและเข้ากับข้อกฎหมาย?

คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๐๙/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า “จำเลยดึงเอา สลากกินแบ่งรัฐบาลที่ยังไม่ได้ตรวจไปจากมือของโจทก์ร่วมโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่โจทก์ ร่วมก็ยินยอมปล่อยให้จำเลยนำสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไปตรวจได้โดยจำเลย ไม่ได้หลบหนี พฤติการณ์ที่จำเลยเอาสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไปตรวจรางวัลให้แก่ โจทก์ร่วมเป็นเพียงการถือวิสาสะ ยังฟังไม่ได้ว่าเป็นความผิดฐานลักสลากกินแบ่งรัฐบาล ของโจทก์ร่วมไปโดยฉกรรจ์เอาซึ่งหน้าอันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืน หรือ ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตามที่ฟ้องโจทก์ แต่เมื่อจำเลยได้รับสลากกินแบ่งรัฐบาลจาก โจทก์ร่วมไปครอบครองแล้ว จำเลยกลับเอาสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไป โจทก์ร่วมทวงถามจำเลยก็ไม่ยอมคืนให้โดยปราศจากเหตุผลอันจะอ้างตามกฎหมาย ได้ การกระทำของจำเลยเป็นการครอบครองสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมแล้ว เบียดบังเอาเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต เป็นความผิดฐานยกยอกทรัพย์ ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง”

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๓๖๙/๒๕๕๙ วินิจฉัยว่า “เงินที่จำเลยรับมาจาก ลูกค้าซึ่งได้จากการจำหน่ายสินค้า เป็นการรับเงินไว้ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของ ลูกจ้างของผู้เสียหาย เพียงแต่ให้จำเลยยึดถือไว้ชั่วคราวอำนาจในการครอบครอง ควบคุมดูแลทรัพย์สินยังเป็นของนายจ้างผู้เสียหายไม่ได้ส่งมอบการครอบครองให้แก่จำเลย เมื่อจำเลยเอาเงินของผู้เสียหายไป จึงเป็นการเอาเงินไปโดยเจตนาทุจริตเป็นความผิดฐาน ลักทรัพย์ของผู้เสียหายที่เป็นนายจ้างตามมาตรา ๓๓๕(๑) วรรคแรก มิใช่ความผิดฐาน ยกยอก”

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๐๒/๒๕๒๙ วินิจฉัยว่า “ในวันเกิดเหตุผู้เสียหายทำ ธนบัตรของกลางตกที่หน้าแผงลอยของนางสาว พ. ขณะที่ล้วงกระเป๋าหยิบเงินมาชำระค่า ปลาหมึกให้แก่นางสาว พ. จำเลยที่ ๑ มาพบก้มลงหยิบธนบัตรดังกล่าวไปหลังจากที่จำเลย ที่ ๑ เดินจากไปแล้วผู้เสียหายจึงรู้ตัวว่าธนบัตรของกลางหายไประหว่างนางสาว พ. ได้ความว่าจำเลยที่ ๑ เก็บเอาไปดังนั้นการที่จำเลยที่ ๑ เอาธนบัตรของกลางไปในขณะที่ ผู้เสียหายยังยืนอยู่ในบริเวณที่ทำธนบัตรตกและในเวลาใกล้เคียงกันนั้นเองผู้เสียหายก็รู้ทันที ว่าธนบัตรของตนหายไประหว่างที่ตนนับแต่เวลาที่ธนบัตรของกลางหล่นลงไปที่พื้นจนถึงเวลาที่ จำเลยที่ ๑ หยิบเอาไปผู้เสียหายยังคงยึดถือธนบัตรนั้นอยู่การครอบครองธนบัตรยังอยู่กับ

ผู้เสียหายเมื่อจำเลยที่ ๑ เอาธนบัตรของกลางไปจากความครอบครองของผู้เสียหายเพื่อจะเอาไปเป็นของตนเองจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์”

ข้อสังเกต

๑. ก่อนหน้านี้ผู้เขียนเคยนำคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๙/๒๕๖๔ (ประชุมใหญ่) มาแต่งเป็นข้อสอบปรนัยในการแข่งขันตอบปัญหากฎหมายระดับอุดมศึกษา มีคำถามดังนี้

“นายหนึ่งดึงสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ยังไม่ได้ตรวจสอบสลากไปจากมือของนายสอง แต่นายสองต้องรีบไปเข้าห้องน้ำ จึงยินยอมปล่อยให้นายหนึ่งนำสลากไปตรวจได้ นายหนึ่งตรวจสอบสลากแล้วพบว่านายสองถูกรางวัลที่ ๑ นายหนึ่งไม่ยอมคืนสลากดังกล่าวกับนายสอง กลับพูดกับนายสองว่าขายให้นายสามไปแล้ว

นายหนึ่งมีความผิดฐานใด”

๒. **ธงคำตอบบรรคหนึ่ง** มีเนื้อหาเชิงปฏิเสธว่านายคำไม่ได้กระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ด้วย เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งของคำถามนี้ที่ประสงค์ให้ผู้ตอบได้วิเคราะห์ อีกทั้งในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๙/๒๕๖๔ (ประชุมใหญ่) ซึ่งนำมาเป็นต้นแบบในการแต่งข้อสอบมีเนื้อหาวิเคราะห์ประเด็นนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งหากนักศึกษาไม่ได้ตอบเรื่องวิ่งราวทรัพย์แล้วก็อาจไม่ได้คะแนนเต็ม

๓. คำว่า **“วิสาสะ”** นั้น ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

(๑) ความคุ้นเคย, ความสนิทสนม

(๒) การถือว่าเป็นกันเอง เช่น หยิบของไปโดยถือวิสาสะ

(๓) พูดจาปราศรัยอย่างคุ้นเคยกัน เช่น ไม่เคยวิสาสะกันมาก่อน

ศาลฎีกาก็เคยใช้คำนี้ในคดีอื่น เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๕๒/๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า “โจทก์ทั้งสามก็ยังคงใช้ทางพิพาทสืบต่อมาตามเดิม มิได้มีพฤติการณ์ว่าใช้ทางพิพาทว่ามีเจตนาเพื่อให้ได้ภาระจำยอม โจทก์ทั้งสามกับ อ. และจำเลยทั้งสามเป็นญาติที่ใกล้ชิดกัน เช่นนี้ฟังได้ว่าโจทก์ทั้งสามใช้ทางพิพาทโดยถือวิสาสะอาศัยความเกี่ยวพันในทางเครือญาติเป็นประการสำคัญ ถือไม่ได้ว่าโจทก์ทั้งสามใช้ทางพิพาทในลักษณะปรปักษ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ แม้โจทก์ทั้งสามใช้

ทางพิพาทบนที่ดินของออกไปสู่ทางสาธารณะมากกว่าสิบปี ทางพิพาทก็ไม่ตกเป็นภาระจ่ายอมตามมาตรา ๑๔๐๑ ประกอบมาตรา ๑๓๘๒”

โดยในคำถามข้อนี้มีข้อเท็จจริงด้วยว่า นายดำและนายขาวคุ้นเคยกันโดยมีร้านค้าติดกัน นายดำไม่น่าหนีไปไหน แต่ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๐๙/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) ถ้านักศึกษาอ่านฎีกาย่อสั้นจะไม่พบข้อเท็จจริงนี้ แต่ถ้าอ่านฎีกาย่อยยาวจะพบข้อเท็จจริงทำนองนี้อยู่ด้วย ผู้เขียนจึงได้นำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาแต่งในคำถาม เพื่อให้หมดประเด็นข้อสงสัยว่า เหตุใดการที่นายดำดึงสลากไปจากมือของนายขาว จึงไม่ใช่ในการแย่งการครอบครอง แต่เป็นการกระทำโดยถือวิสาสะและถือว่านายขาวส่งมอบการครอบครองให้กับนายดำแล้ว ดังนั้น ฎีกาใหม่มีประเด็นน่าสนใจ ขอให้ศึกษารายละเอียดด้วย

๔. **ธงคำตอบวรรคสอง** มีประเด็นให้พิจารณาว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง หรือฐานยักยอกทรัพย์ ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๖๙/๒๕๕๙ วินิจฉัยว่า การที่ลูกจ้างรับเงินเป็นการยักยอกเงินไว้ชั่วคราวแทนนายจ้างเท่านั้น ลูกจ้างไม่ได้ส่งมอบการครอบครองให้กับลูกจ้าง ลูกจ้างจึงไม่ได้ครอบครองเงินดังกล่าว จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างตามมาตรา ๓๓๕ (๑)

๕. **ธงคำตอบวรรคสาม** มีประเด็นให้พิจารณาว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์สินหาย ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๐๒/๒๕๒๙ วินิจฉัยว่า การที่จำเลยที่ ๑ เอาธนบัตรไปในขณะที่ผู้เสียหายยังยืนอยู่ในบริเวณที่ทำธนบัตรตกและในเวลาใกล้เคียงกันนั้นเองผู้เสียหายก็รู้ทันทีว่าธนบัตรของตนหายไป ถือได้ว่านับแต่เวลาที่ธนบัตรของกลางหล่นลงไปที่พื้นจนถึงเวลาที่จำเลยที่ ๑ หยิบเอาไปผู้เสียหายยังคงยึดถือธนบัตรนั้นอยู่ การครอบครองธนบัตรยังอยู่กับผู้เสียหาย จึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ ไม่ใช่การยักยอกทรัพย์สินหายตามมาตรา ๓๕๒ วรรคสอง

๖. ผู้เขียนได้ลองให้คะแนนในแต่ละประเด็นเพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาได้ศึกษาว่า ตอบประเด็นใดถูกต้องก็ได้คะแนน ไม่ตอบหรือตอบผิดประเด็นใดจะขาดไปกี่คะแนน

๓/. ความแตกต่างระหว่างความผิดฐานลักทรัพย์^๑ ฉ้อโกง และยักยอก^๒

๓/.๑ ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา ๓๓๔ เป็นการเอาไปซึ่งกรรมสิทธิ์รวมทั้งแย่งหรือทำร้ายการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย โดยผู้กระทำความผิดมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรก ดังนั้น ทรัพย์สินที่ถูกลักจะต้องอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น ไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

๓/.๒ ความผิดฐานยักยอก ตามมาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง เป็นการเปิดเผยทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ไปเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริตซึ่งผู้กระทำความผิดต้องครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ โดยมีการส่งมอบทรัพย์สินให้อยู่ในความครอบครองแก่ผู้กระทำความผิดด้วยความสมัครใจ แล้วผู้กระทำความผิดมีเจตนาทุจริตภายหลังครอบครองทรัพย์สินนั้นแล้ว

ส่วนมาตรา ๓๕๒ วรรคสองนั้น เป็นการยักยอกทรัพย์สินที่ผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดหรือทรัพย์สินสูญหาย

๓/.๓ ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา ๓๔๑ เป็นการหลอกลวง แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ปกปิดข้อความจริง(ซึ่งควรบอกให้แจ้ง) โดยผลของการกระทำดังกล่าวทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม กล่าวคือ มีการส่งมอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้กระทำความผิดเพราะถูกหลอกลวง โดยผู้กระทำความผิดมีเจตนาทุจริตแต่แรกอยู่แล้ว

นอกจากนั้น ยังมีการฉ้อโกงที่ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ด้วย (ดูมาตรา ๓๔๑ ตอนท้าย)

๔. ท่านอาจารย์จิตติ ติงศรัทธี ได้อธิบายไว้ในบันทึกท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๔๑/๒๕๒๙ ความว่า ทั้งกรณีฉ้อโกงและลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย เป็นการที่ผู้กระทำความผิดหลอกลวงด้วยกันทั้งนั้น แต่การหลอกในเรื่องฉ้อโกงนั้น มีการได้ไปซึ่งทรัพย์สิน

^๑ ในที่นี้จะอธิบายเฉพาะความผิดฐานลักทรัพย์ ส่วนความผิดฐานชิงทรัพย์ไม่ได้อธิบาย เนื่องจาก การชิงทรัพย์ก็คือการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า นั่นเอง

^๒ ขอให้นักศึกษาอ่านคำอธิบายเพิ่มเติมที่หนังสือกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม ๓ ของท่านอาจารย์เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ จะมีคำอธิบายเรื่องลักทรัพย์ ยักยอก ฉ้อโกง ลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย ชิงทรัพย์ และโกงเจ้าหนี้

จากผู้ถูกลอก การได้ไปซึ่งทรัพย์สินหมายความว่าได้ไปในลักษณะโอนกรรมสิทธิ์ ดังนั้น หากหลอกลวงให้โอนกรรมสิทธิ์ก็เป็นฉ้อโกง แต่หากหลอกลวงเอาการครอบครองก็จะ เป็นการลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย

กรณีที่ศาลฎีกาตัดสินว่าเป็นลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย เช่น จำเลยมีเจตนาจะ ลักเงินสดที่อยู่ในกระเป๋าสะพายของผู้เสียหายที่วางอยู่ในรถที่จำเลยขับอยู่ก่อนแล้ว โดยใช้ อุบายหลอกลวงผู้เสียหายให้ลงจากรถไปซื้อน้ำอัดลม แล้วถือโอกาสขั้บรถซึ่งมีกระเป๋า สะพายใส่เงินและกระเป๋าเสื้อผ้าของผู้เสียหาย หนีไป พิสูจน์ลักทรัพย์ (ฎ.๑๔๘๖/๒๕๕๖) ส่วนที่ศาลฎีกาตัดสินว่าเป็นฉ้อโกง เช่น จำเลยที่ ๒ วางแผนให้จำเลยที่ ๑ ไปขอเช่าซื้อรถ โดยไม่มีเจตนาจะผูกพันตามสัญญา เพื่อเป็นช่องทางให้ได้รถจักรยานยนต์ไป เป็นฉ้อโกง (ฎ.๕๖๐๘/๒๕๖๐) หลอกเช่าซื้อรถแล้วเอาไปจำหน่ายโดยไม่คิดจะไถ่คืน เป็นฉ้อโกง (ฎ.๕๙๑/ ๒๕๖๐)^๓

เล่ม ๓

คำถาม นายดำพนักงานขับรถบรรทุกขนสินค้าของนายขาวนายจ้าง ได้แอบ ลักเอาหลอดทองแดงที่อยู่บนรถบรรทุกไปขายให้กับนายแดงซึ่งรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าว โดย ขณะที่ขนหลอดทองแดงขึ้นรถกระบะของนายแดงหมดแล้ว ระหว่างที่ทั้งสองกำลังจ่ายเงินกัน นั้น นายขาวได้พาเจ้าพนักงานตำรวจมาจับกุม นายดำหลบหนีไปได้ ส่วนนายแดงถูกจับกุม นอกจากนั้น วันรุ่งขึ้นนายขาวตรวจพบว่า ในถังขยะที่นายเขียวลูกจ้างของตน เช้นผ่านจุดที่ ลูกค้าต้องชำระสินค้าให้กับพนักงานเก็บเงินไปแล้ว แต่ยังเช้นไม่ผ่านประตูร้านค้าของ นายขาวเพื่อออกนอกร้าน ในนั้นซ่อนเตาอบไฟฟ้าที่นายเขียวโดยมีเจตนาทุจริตแอบเอามา จากห้องเก็บสินค้า นายขาวจึงแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจให้มาจับกุมนายเขียว ในวันต่อมา นาย เหลืองลูกจ้างอีกคนของนายขาวได้ร่วมกับพวกแอบตัดสายหลอดสลึงที่ยึดหม้อแปลงไฟฟ้าที่ เสาไฟหลังโกดังเก่าของนายขาว แล้วใช้เชือกผูกหม้อแปลงไฟฟ้าค้อย ๆ หย่อนลงมาจากเสา แต่ขณะที่หม้อแปลงไฟฟ้าเพิ่งวางลงกับพื้นยังไม่ได้ถูกยกขึ้นรถ เจ้าพนักงานตำรวจพบการ กระทำผิดเสียก่อน แต่จับกุมนายเหลืองได้คนเดียว ต่อมาพนักงานอัยการฟ้องคดีนายแดง ฐานรับของโจร นายเขียวฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง และนายเหลืองฐานร่วมกันลัก

^๓ ดูตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเพิ่มเติมได้ที่หนังสือประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง ของท่าน อาจารย์ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างโดยใช้นานพาทนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม แยกเป็นรายคดี ซึ่งบุคคลทั้งสามให้การปฏิเสธว่า การกระทำของตนเป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดเท่านั้น ยังไม่เป็นการสำเร็จ

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายแดง นายเขียว และนายเหลือง ฟังขึ้นหรือไม่

คำตอบ

นายแดงซื้อลวดทองแดงจากนายดำโดยรู้ว่าลวดทองแดงดังกล่าวเป็นทรัพย์ที่นายดำลักทรัพย์นายจ้างมา แสดงว่านายแดงมีเจตนากระทำความผิดรับซื้อทรัพย์อันได้มาจากการลักทรัพย์จึงเป็นการรับของโจร แม้ขณะเจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุมนายแดงนั้น อยู่ระหว่างที่นายแดงและนายดำกำลังจ่ายเงินกัน แต่นายดำก็ส่งมอบลวดทองแดงทั้งหมดให้กับนายแดงแล้ว โดยถูกขืนขึ้นไปอยู่บนรถกระบะของนายแดง การกระทำของนายแดงจึงยอมเป็นความผิดฐานรับของโจรสำเร็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๗ มิใช่เพียงพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๘๐ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓/๔/๒๕๖๘) (๓ คะแนน)

ส่วนนายเขียวซ่อนเตาอบไฟฟ้าของนายขาวนายจ้างในถังขยะโดยมีเจตนาทุจริตเอาเตาอบไฟฟ้าดังกล่าวมาเป็นของตนเองโดยทุจริตจึงเป็นการกระทำความผิดลักทรัพย์ แต่ยังมีทันได้พาเตาอบไฟฟ้าออกไปพ้นประตูร้านค้าก็ถูกตรวจพบเสียก่อน อย่างไรก็ตาม นายเขียวก็ได้เคลื่อนย้ายเตาอบไฟฟ้าออกจากห้องเก็บสินค้าที่นายขาวเก็บทรัพย์นั้นไว้ ทั้งยังผ่านจุดที่ลูกค้าจะต้องชำระค่าสินค้าแก่พนักงานเก็บเงินไปแล้ว จึงถือได้ว่านายเขียวพาทรัพย์เคลื่อนที่ไปแล้ว การกระทำของนายเขียวจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างสำเร็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑๑) มิใช่เพียงพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๘๐ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๓/๒๕๕๒) (๓ คะแนน)

นายเหลืองกับพวกมีเจตนาลักทรัพย์หม้อแปลงไฟฟ้าของนายขาวโดยแอบดัดสายลวดสลึงที่ยึดหม้อแปลงไฟฟ้าแล้วใช้เชือกผูกติดหม้อแปลงไฟฟ้าค่อย ๆ ลงจากเสา เมื่อหม้อแปลงไฟฟ้าเคลื่อนจากจุดที่ติดตั้งเดิมและถูกเคลื่อนมาอยู่บนพื้นดิน ถือว่าเป็นการเอาไปซึ่งหม้อแปลงไฟฟ้าของนายขาวนายจ้างของนายเหลืองแล้ว เป็นความผิดสำเร็จฐานร่วมกันลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้างโดยใช้นานพาทนะเพื่อสะดวกแก่การ

กระทำความผิดหรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๗) (๑๑), ๓๓๖ ทวิ ประกอบมาตรา ๘๓ แม้จำเลยกับพวกจะยังไม่ทันยกมือแปลงไฟฟ้าขึ้นรถก็ตาม มิใช่เพียงพยายามกระทำความผิดตามมาตรา ๘๐ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๘๐/๒๕๔๖) (๔ คะแนน)

ข้อสังเกต

๑. ตัวอย่างข้อสอบนี้มีสามประเด็นใหญ่ โดยอาจารย์อยากให้นักศึกษาแยกความแตกต่างของ**ความผิดสำเร็จกับการพยายามกระทำความผิด**ฐานรับของโจรและลักทรัพย์ได้ โดยอาจารย์แต่งข้อสอบจากคำพิพากษาศาลฎีกาสามฎีกามาร้อยเรียงกัน ซึ่งนักศึกษาจะได้เห็นบ่อย ๆ ในข้อสอบตุ๊กตาชั้นเนติบัณฑิต อัยการผู้ช่วย และผู้ช่วยผู้พิพากษา

๒. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการ**พยายามกระทำความผิด**ตามมาตรา ๘๐ มีดังนี้^๔

(๑.) ผู้กระทำต้องมี**เจตนากระทำความผิด**

(๒.) ผู้กระทำจะต้องกระทำการเพื่อให้บรรลุตามเจตนาอันเป็นการกระทำที่**เลยขั้นเตรียม** กล่าวคือถึง**ขั้นลงมือกระทำความผิด**แล้ว

ปกติแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยจะยึด**หลักความใกล้ชิดต่อผล**มาใช้ในการวินิจฉัยว่า การกระทำใดถึงขั้นลงมือกระทำความผิดแล้วหรือไม่ ซึ่งจะมีหลักย่อยอีก ๒ ประการ ได้แก่

(๒.๑) หลักที่ถือว่า หากผู้กระทำได้**กระทำขั้นสุดท้าย (last act)** ซึ่งจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้**ความผิดสำเร็จ** ถือว่าการกระทำนั้น**ใกล้ชิดต่อผล** เป็นการลงมือกระทำความผิดแล้ว เช่น ก. ต้องการฆ่า ข. โดยการใช้ปืนยิง หาก ก. ได้**ลั่นไกปืน**ไปที่ ข. ก็ถือว่าเป็นการลงมือฆ่าแล้ว เพราะเป็นการกระทำขั้นสุดท้าย เป็นต้น

(๒.๒) หลักที่ถือว่า แม้จะมี**ใช้การกระทำ**ในขั้นตอนสุดท้ายจริง ๆ ในแง่ของผู้กระทำ ก็อาจถือว่าเป็นการลงมือกระทำความผิดได้ หากเป็นการกระทำที่เป็น**ส่วนหนึ่ง**

^๔ ขอให้นักศึกษาดูหนังสือคำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ เล่ม ๒ ของท่านอาจารย์เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ จะมีคำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้โดยละเอียด

ของการที่ประสงค์จะกระทำติดต่อกันจนใกล้ชิดต่อผล เช่น ก. ต้องการฆ่า ข. โดยการใช้ปืนยิง หาก ก. **จงเล็งปืนไปที่ ข.** ก็ถือว่าเป็นการลงมือฆ่าแล้ว เป็นต้น

(๓.) ผู้กระทำกระทำไปตลอดแล้ว หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำ **ไม่บรรลุผล** ซึ่งจากทั้งสามกรณีในคำถามข้อนี้ การกระทำล้วนบรรลุผลแล้วทั้งสิ้น

๓. กรณีของนายแดงซึ่งซื้อลวดทองแดงที่นายดำลักทรัพย์มานั้น เมื่อมีการ **ส่งมอบทรัพย์ดังกล่าวให้กับนายแดงโดยชนลวดทองแดงทั้งหมดขึ้นไปบนรถของนายแดง** แม้จะยังไม่ได้ชำระเงินแก่กัน ก็เป็นความผิดฐานรับของโจรสำเร็จแล้ว ตามมาตรา ๓๕๓/

๔. กรณีนายเขียว แม้จะยังมิได้พาเตาอบไฟฟ้าออกไปพ้นประตูร้านค้า แต่ก็ได้ **เคลื่อนย้ายเตาอบไฟฟ้าออกจากห้องเก็บสินค้า** การกระทำของนายเขียวจึงเป็นความผิดสำเร็จแล้ว

๕. กรณีนายเหลือง เมื่อหม้อแปลงไฟฟ้า **เคลื่อนจากจุดที่ติดตั้งเดิมและถูกเคลื่อนมาอยู่บนพื้นดิน** ถือว่าเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์หม้อแปลงไฟฟ้าอันเป็นสำเร็จแล้ว แม้จำเลยกับพวกจะยังไม่ทันยกหม้อแปลงไฟฟ้าขึ้นรถก็ตาม

๖. การให้คะแนน เนื่องจากมีสามประเด็น อาจารย์ให้น้ำหนักประเด็นแรก ๓ คะแนน ประเด็นที่สอง ๓ คะแนน และประเด็นสุดท้าย ๔ คะแนน ที่ประเด็นสุดท้ายให้คะแนนมากกว่าก็เนื่องมาจากมีความยากมากกว่าประเด็นอื่น ๆ เล็กน้อย นอกจากนี้นักศึกษาสังเกตให้ดี คำถามข้อนี้ไม่ได้ใส่เลขมาตรามาด้วย แต่ตรงคำตอบมีเลขมาตรา ดังนั้นหากอยากได้คะแนนเต็ม ก็ต้องใส่เลขมาตราในคำตอบให้ถูกต้องครบถ้วนด้วย

๗. คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๗๔/๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า “ขณะเจ้าพนักงานตำรวจตรวจยึดทองแดงของกลางอยู่บนรถกระบะตอนเดียวตู้ที่บีบีบีที่จำเลยขับแล้ว มิใช่อยู่บนรถบรรทุกหกล้อ ตู้ที่บีบีบี ส. ขับ ซึ่งรับสินค้ามาจากต้นทางเพื่อนำไปส่ง โดยไม่ต้องขนถ่ายทองแดงของกลางระหว่างรถทั้งสองคัน การกระทำของจำเลยโดย **รู้อยู่ว่าทองแดงของกลางเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการลักทรัพย์ย่อมเป็นความผิดฐานร่วมกันรับของโจรสำเร็จ** มิใช่เพียงพยายามกระทำความผิด”

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๓/๒๕๕๒ วินิจฉัยว่า “จำเลยยังมิได้พาเตาอบไฟฟ้าของผู้เสียหายออกไปพ้นนอกห้างสรรพสินค้าของผู้เสียหาย แต่ก็ได้ **เคลื่อนย้ายเตาอบ**

ไฟฟ้าออกจากจุดที่ผู้เสียหายเก็บหรือวางทรัพย์สินไว้ ทั้งยังผ่านจุดที่ลูกค้าจะต้องชำระค่าสินค้าแก่พนักงานเก็บเงินไปแล้ว จึงถือได้ว่าจำเลยพาทรัพย์สินของผู้เสียหายเคลื่อนที่ไปแล้วโดยมีเจตนาทุจริต การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดสำเร็จ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๘๐/๒๕๕๖ วินิจฉัยว่า “จำเลยกับพวกมีเจตนาลักหม้อแปลงไฟฟ้าของผู้เสียหายโดยขึ้นไปบนเสาไฟฟ้าแล้วใช้เลื่อยตัดสายลวดสลิงที่ยึดหม้อแปลงไฟฟ้างดงกล่าวใช้เชือกผูกผลักลงจากคานบนเสาไฟฟ้า เมื่อหม้อแปลงไฟฟ้าเคลื่อนจากจุดที่ติดตั้งเดิมและถูกเคลื่อนมาอยู่บนพื้นดิน ถือว่าเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์สินหม้อแปลงไฟฟ้าอันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์สำเร็จแล้ว แม้จำเลยกับพวกจะยังไม่ทันยกหม้อแปลงไฟฟ้าขึ้นรถยนต์กระบะของจำเลยเพราะหม้อแปลงไฟฟ้ามีน้ำหนักมากก็ตามหาใช่เป็นเพียงพยายามลักทรัพย์ไม่”

เล่ม....

คำถาม นายแดงลักทรัพย์ท่อเหล็กจากบริเวณสถานที่ก่อสร้างฝายกั้นน้ำของหน่วยงานราชการ แล้วถือท่อดังกล่าวเดินมาขึ้นรถจักรยานยนต์ที่จอดไว้ แต่นายดำเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเห็นเข้าก่อน จึงได้ใช้กล้งมือถือถ้ายรูปนายแดงเอาไว้ นายแดงรู้ตัวจึงเอาท่อเหล็กมาวางข้างรถจักรยานยนต์ จากนั้นได้มีปากเสียงและชกต่อยกับนายดำ แล้วนายแดงหลบหนีไป วันต่อมา นายแดงป็นเร็วเข้าไปในบ้านของนายขาวเพื่อจะหาสิ่งของมีค่าเอาไปขาย ขณะกำลังสำรวจทรัพย์สินในบ้านอยู่นั้น นายขาวเห็นเข้าก่อน นายแดงเลยต้อยและเตะนายขาวจนล้มลง แล้วนายแดงหลบหนีไป วันต่อมา นายแดงเข้าไปนั่งดูโทรทัศน์ที่ห้องรับแขกบ้านของนายเขียวเพื่อนสนิทซึ่งอนุญาตให้นายแดงเข้ามาที่ห้องดังกล่าวได้ แล้วนายแดงอาศัยจังหวะไม่มีใคร แอบเปิดประตูเข้าไปในห้องนอน พบนางเหลืองภริยาของนายเขียวนอนหลับอยู่ แล้วนายแดงได้ข่มขืนกระทำชำเราโดยนางเหลืองไม่ยินยอม จากนั้นเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมนายแดงได้ พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วส่งสำนวนพร้อมตัวนายแดงให้กับพนักงานอัยการ พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องนายแดงต่อศาลแยกเป็นรายสำนวนตามวันที่กระทำความผิด

คดีแรก พนักงานอัยการฟ้องนายแดงใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์สินนั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม นายแดงต่อสู้ว่า

ไม่ใช่การชิงทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ แต่เป็นการลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ และใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ แยกกรรมกัน

คดีที่สอง พ้องฐานบุกรุกเคหสถานโดยใช้กำลังประทุษร้ายและพยายามชิงทรัพย์ในเคหสถานโดยผ่านสิ่งกีดขวางสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ นายแดงต่อสู้ว่าเป็นการบุกรุกเคหสถาน และใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ แยกกรรมกัน ส่วนฐานพยายามชิงทรัพย์โดยเหตุฉกรรจ์นั้นไม่ผิด

คดีที่สาม พ้องฐานบุกรุกเคหสถานและข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น นายแดงต่อสู้ว่าผิดเพียงข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น ไม่ได้ผิดฐานบุกรุกเคหสถาน

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายแดงฟังขึ้นหรือไม่

คำตอบ

คดีแรก การที่นายแดงลักทรัพย์ต่อหลังจากสถานที่ก่อสร้างฝายกั้นน้ำของหน่วยงานราชการ ย่อมเป็นการเอาทรัพย์ของผู้อื่นที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑๑) อย่างไรก็ตาม นายดำเห็นเข้าก่อนได้ใช้กลองมือถือถาปนา นายแดง นายแดงจึงได้มีปากเสียงและชกต่อยกับนายดำ อันเป็นการที่นายแดงใช้กำลังประทุษร้ายนายดำต่อเนื่องกันกับการกระทำผิดฐานลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ซึ่งยังไม่ขาดตอนหรือแยกต่างหากจากการลักทรัพย์ดังกล่าว อีกทั้ง นายแดงได้ใช้รถจักรยานยนต์ในการกระทำผิดครั้งนี้ด้วย การกระทำของนายแดงจึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์โดยใช้นานพาหนะเพื่อกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตรี ดังนั้น ข้อต่อสู้ของนายแดงกรณีนี้จึงฟังไม่ขึ้น (ฎ.๓/๔๓๑/๒๕๖๘) (๓ คะแนน)

คดีที่สอง นายแดงป็นริ้วเข้าไปในบ้านของนายขาว เพื่อจะหาสิ่งของมีค่าเอาไปขาย ย่อมเป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปในเคหสถานของผู้อื่น อันความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ อย่างไรก็ตาม นายขาวเห็นก่อน นายแดงเลยต่อและเตะนายขาวจนล้มลง อันเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีต่อเนื่องกันในขณะที่การบุกรุกยังคงมีอยู่ตลอดเวลาไม่ขาดตอน พฤติการณ์ความร้ายแรงไม่อาจแยกออกจากกันได้ การกระทำของนายแดงจึงเป็นความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย มาตรา ๓๖๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖๔

นอกจากนั้น การที่นายแดงเข้าไปในบ้านนายขาว แล้วกำลังสำรวจทรัพย์สินเพื่อจะนำไปขายอยู่นั้น แม้นายแดงจะยังไม่ได้แตะต้องตัวทรัพย์สิน แต่ก็นับว่าใกล้ชิดพร้อมที่จะเอาทรัพย์สินไปได้ในทันทีทันใด การกระทำของนายแดงอยู่ในชั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว เพียงแต่กระทำไปไม่ตลอด เพราะนายขาวเห็นเข้าก่อน แล้วนายแดงได้ใช้กำลังประทุษร้ายนายขาว การกระทำของนายแดงจึงเป็นความผิดฐานพยายามชิงทรัพย์ในเคหสถานโดยผ่านสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๓)(๔) วรรคสอง ข้อต่อสู้ของนายแดงกรณีนี้จึงฟังไม่ขึ้น (ฎ.๒๔๑๓/๒๕๖๘ (ปชญ.), ฎ.๔๙๓๘/๒๕๕๔, ฎ.๖๙๔๔/๒๕๕๔) (๕ คะแนน)

คดีที่สาม นายแดงได้รับอนุญาตจากนายเขียวให้เข้าไปในห้องรับแขกบ้านเท่านั้น จะถือว่านายเขียวอนุญาตให้นายแดงเข้าไปในห้องนอนไม่ได้ การที่นายแดงเข้าไปในห้องนอนดังกล่าว จึงเป็นการกระทำโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่น อันเป็นความผิดฐานบุกรุกเคหสถาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ เมื่อนายแดงได้ข่มขืนกระทำชำเรานางเหลืองภริยาของนายเขียวโดยนางเหลืองไม่ยินยอม การกระทำของนายแดงจึงเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น ตามมาตรา ๒๓๖ ด้วย ข้อต่อสู้ของนายแดงกรณีนี้จึงฟังไม่ขึ้น (ฎ.๒๔๐๓/๒๕๖๓) (๒ คะแนน)

ข้อสังเกต

๑. ตัวอย่างข้อสอบนี้มีสามประเด็นใหญ่ (และมีประเด็นย่อยประกอบด้วย) โดยอาจารย์แต่งข้อเท็จจริงในคำถามมาจากคำพิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๕ ฎีกาด้วยกัน บางฎีกายากบางฎีกาง่าย บางฎีกาใหม่บางฎีกาเก่า ถ้านักศึกษาจดจำฎีกาได้ก็จะทำข้อสอบได้เร็วขึ้น แต่นักศึกษาต้องไม่ลืมว่าข้อเท็จจริงในคำถามนั้นร้อยเรียงมาจากฎีกาหลาย ๆ ฎีกา จึงต้องฝึกเชื่อมโยงฎีกาต่าง ๆ เข้าด้วยกันถึงจะทำข้อสอบได้คะแนนดี การฝึกนี้ก็คือการทำข้อสอบบ่อย ๆ หรือการอ่านคำถามคำตอบในบทบรรณาธิการนั่นเอง โดยหลายท่านอาจจำฎีกาได้ แต่ไม่ได้ฝึกทำข้อสอบ เวลาเจอข้อสอบเนติบัณฑิตในห้องสอบก็ไม่สามารถตอบคำถามได้ เพราะฎีกาที่ท่องจำมาเยอะไปหมด

๒. คำถามนี้ อาจารย์ไม่ได้ใส่ข้อเท็จจริงเรื่องกระทำผิดในเวลากลางคืนและไม่ใส่ว่ามีการร่วมกระทำผิดหลายคนเข้าไป ถ้ามีข้อเท็จจริงดังกล่าว ข้อสอบก็จะยากขึ้น นักศึกษาก็ต้องเก็บประเด็นเหล่านี้ให้ครบให้หมด นอกจากนั้น บางทีข้อสอบในชั้นอัยการ

ผู้ช่วย หรือผู้ช่วยผู้พิพากษา อาจมีประเด็นเรื่องความผิดหลัโทษเข้ามาด้วย เช่น นายแดงพาอาวุธมีดไปกระทำความผิดด้วย อันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๓/๑ เป็นต้น แต่ในชั้นเนติบัณฑิตนี้คงคำตอบอาจไปถึงขั้นนั้น

๓. อาจารย์แต่งข้อเท็จจริงให้นายแดงยกประเด็นขึ้นต่อผู้ เพื่อให้นักศึกษาเห็นแนวคิดที่ว่าคำถามจะลงให้ตอบผิดยังไง แต่ถ้าจะแต่งให้ยากขึ้นก็เพียงไม่ใส่ข้อต่อสู้ของนายแดง แล้วถามไปเลยว่าศาลจะลงโทษนายแดงในความผิดฐานใดบ้าง

๔. คงคำตอบอาจารย์ เริ่มต้นคำตอบโดยแบ่งเป็นคดีแรก คดีที่สอง และคดีที่สาม ล้อตามคำถาม เพื่อให้อ่านง่าย ถ้านำข้อนี้มาออกเป็นข้อสอบ กรรมการตรวจข้อสอบก็จะอ่านง่ายและให้คะแนนง่ายตามไปด้วย นักศึกษาอาจนำเทคนิคนี้ไปเขียนตอบก็ได้ หรือจะเพียงแค่แยกย่อหน้าในแต่ละประเด็นก็ได้ แต่สิ่งที่อย่าทำคือตอบทั้งสามประเด็นมาในข้อเดียวกัน

๕. การให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นคือ ย่อหน้าแรก ๓ คะแนน ย่อหน้าที่สอง ๕ คะแนน และย่อหน้าที่สุดท้าย ๒ คะแนน ตามความยากและซับซ้อนในแต่ละประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๓๑/๒๕๖๘ ผู้เสียหายที่ ๓ ซึ่งเห็นจำเลยแบกท่อเหล็กขึ้นมาจากบริเวณ ที่ก่อสร้างฝายกั้นน้ำที่เกิดเหตุ เพื่อนำมาขึ้นรถจักรยานยนต์ที่จอดอยู่ ได้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ถ่ายรูปจำเลย จำเลยวางท่อเหล็กข้างรถแล้วถามผู้เสียหายที่ ๓ ว่า ถ่ายรูปจำเลยทำไม ผู้เสียหายตอบว่า หัวหน้างานกำชับให้ถ่ายรูปไว้หากมีการชนของขึ้นจากบริเวณฝายกั้นน้ำ จำเลยใช้แขนรัดคอผู้เสียหายที่ ๓ แล้วเกิดการชกต่อยกัน จากนั้นจำเลยวิ่งหลบหนีไป เป็นการที่จำเลยใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหายที่ ๓ ต่อเนื่องกันกับการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยยังไม่ขาดตอนหรือแยกต่างหากจากการลักทรัพย์ ทั้งนี้เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป ปกปิดการกระทำความผิดนั้น อันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์โดยใช้นานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป ปกปิดการกระทำความผิดนั้นหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตามมาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตรี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๑๓/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันบุกรุกเข้าไปในบ้านพักอันเป็นเคหสถานที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้ร้องที่ ๑ แล้วจำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้เสียหายที่

๒ โดยการใช้น้ำมันเป็นอาวุธซึ่งที่ศีรษะของผู้เสียหายที่ ๒ หลายครั้ง จนได้รับบาดเจ็บมีบาดแผลฉีกขาดที่ศีรษะ เป็นเหตุให้ผู้เสียหายที่ ๒ ได้รับอันตรายสาหัส ต้องป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน เมื่อจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ จึงต้องรับฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยทั้งสองเข้าไปรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข แล้วใช้กำลังประทุษร้ายในทันทีต่อเนื่องกัน ในขณะที่การบุกรุกยังคงมีอยู่ตลอดเวลาไม่ขาดตอน พฤติการณ์ความร้ายแรงไม่อาจแยกออกจากกันได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดฐานร่วมกันบุกรุกเคหสถานโดยใช้กำลังประทุษร้ายตามมาตรา ๓๖๕ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖๔ และ ๘๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๓๘/๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ กับพวกนำรถบรรทุกของกลางเข้าไปจอดในบริเวณโรงงานที่เกิดเหตุซึ่งล้อมรั้วสังกะสีในยามวิกาล แล้วจำเลยที่ ๒ ใช้ไฟฉายส่องไปที่มอเตอร์ที่ติดตั้งอยู่บนโครงเหล็กเป็นการสำรวจทรัพย์สินที่จะลักและเพื่อจะขนทรัพย์สินนั้นไปไว้บนรถบรรทุกของกลางที่นำเข้ามาในบริเวณโรงงานที่เกิดเหตุแม้จำเลยที่ ๒ จะยังไม่ได้แตะต้องตัวทรัพย์สิน แต่นับว่าใกล้ชิดพร้อมจะเอาทรัพย์สินไปได้ในทันทีทันใด การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ กับพวก อยู่ในชั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว เพียงแต่กระทำไปไม่ตลอดเพราะ บ. กับพวกพบจำเลยที่ ๒ กับพวกก่อนที่จำเลยที่ ๒ กับพวกจะลักทรัพย์สินไป การกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นความผิดฐานพยายามลักทรัพย์สินแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๘๔/๒๕๕๘ จำเลยทั้งสามบุกรุกเข้าไปในสถานที่เก็บรักษาสายไฟฟ้า ทั้งยังทำร้ายผู้เสียหายซึ่งครอบครองดูแลสถานที่นั้น อันเป็นส่วนหนึ่งของการปล้นทรัพย์สิน จึงเป็นการลงมือกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์สินไม่ใช่แค่เพียงเตรียมการ แม้จำเลยทั้งสามจะหลบหนีไปก่อน โดยไม่แตะต้องสายไฟฟ้าก็เป็นการลงมือกระทำความผิดแล้วแต่กระทำไปไม่ตลอด การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงเป็นการร่วมกันพยายามกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์สิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๐๓/๒๕๖๓ จำเลยได้รับอนุญาตให้นั่งดูโทรทัศน์ที่ตั้งอยู่ในห้องโถงนอกห้องนอนของผู้เสียหาย จะถือว่าผู้เสียหายอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนไม่ได้ การที่จำเลยเข้าไปจะลี้ภัยลงนอนกับผู้เสียหายในขณะที่สามีผู้เสียหายเมาเหล้านอนอยู่นอกห้องนอนในเวลาตีก็ ดังนี้ จำเลยมีเจตนาร้ายต่อผู้เสียหายในทางชู้สาว เป็นการเข้าไปในเคหสถานในเวลากลางคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร มีความผิดตามมาตรา ๓๖๕

ตัวอย่างข้อสอบที่วิเคราะห์ในจุลสารข่าวเนติบัณฑิต

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๔ วิชากฎหมายอาญา

คำถาม นายชมถูกคนร้ายลอบตีหัวแตก ต่อมาทราบว่านายเทาเป็นผู้กระทำ นายชมจึงโทรศัพท์ไปบอกนายเขียวพี่ชายของตนให้ทราบ โดยแจ้งด้วยว่าตนกำลังจะไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่นายเทา นายเขียวได้ฟังเรื่องราวจึงโกรธนายเทาที่ ทำกับน้องของตนเช่นนั้น นายเขียวจึงชวนนายฟ้าไปดักตีหัวนายเทา พอนายเหลืองเดินทาง มาได้ยินว่านายเขียวกับนายฟ้ากำลังจะไปตีหัวนายเทาคู่ปรับของตน นายเหลืองจึงช่วย วางแผนตีหัวนายเทาด้วย เมื่อถึงวันลงมือ นายเขียวกับนายฟ้าเดินทางไปด้วย นายเหลืองจึงช่วย ตามแผนการซึ่งทั้งสามคนวางแผนไว้ โดยที่นายเหลืองไม่ได้ไปด้วย นายเขียวเป็นผู้ลงมือตีหัว นายเทา ส่วนนายฟ้าช่วยดูต้นทางให้นายเขียว เมื่อนายเทาเดินทางมา นายเขียวกระโดด ออกจากที่ซ่อนตัว ใช้ไม้ตีหัวนายเทาจากทางด้านหลัง แต่นายเทาหลบทัน ไม้กระเด็นพลาด ไปถูกกระจกรถยนต์ของนายม่วงซึ่งจอดอยู่ห่างออกไปแตกเสียหาย

ให้วินิจฉัยว่า นายเขียว นายฟ้า นายเหลือง และนายชมจะมีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญาฐานใดหรือไม่

ธงคำตอบ นายเขียวและนายฟ้าเป็นต่อการในการกระทำความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ โดยการแบ่งหน้าที่กันทำ เมื่อนายเขียวตีหัวนาย เทาแต่ไม่ถูกเพราะนายเทาหลบทัน นายเขียวและนายฟ้าจึงมีความผิดฐานร่วมกัน พยายามทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๓ (๒ คະแนน) ส่วนการที่ไม้กระเด็นพลาดไปถูกกระจกรถยนต์ของนาย ม่วงซึ่งจอดอยู่ห่างออกไปแตกเสียหายนั้น นายเขียวไม่มีเจตนาทำให้เสียหายโดย เล็งเห็นผล และก็ไม่มีความเจตนาทำให้เสียหายโดยพลาด เพราะวัตถุแห่งการกระทำ เป็นคนละประเภทกัน นายเขียวและนายฟ้าจึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียหาย (๓ คະแนน)

ส่วนนายเหลืองได้ร่วมวางแผนกับนายเขียวและนายฟ้าไปตีหัวนายเทา แต่ ไม่ได้ร่วมเดินทางไปกระทำความผิดด้วย จึงไม่เป็นการกระทำความผิดร่วมกับ นายเขียวและนายฟ้า แต่การช่วยวางแผนของนายเหลืองเป็นการช่วยเหลือหรือให้ ความสะดวกก่อนที่นายเขียวและนายฟ้าจะร่วมกันกระทำความผิด นายเหลืองจึง

ต้องรับผิดชอบเป็นผู้สนับสนุนในการพยายามกระทำความผิดของนายเขียวและนายฟ้าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๖ (๓ คະແນນ)

การที่นายชมโทรศัพท์ไปหานายเขียวก็เพียงเพื่อเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้นายเขียวทราบเท่านั้น นายชมไม่ได้มีเจตนาขอให้นายเขียวกระทำความผิดต่อนายเทาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่งแต่อย่างใด นอกจากนี้นายชมไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ ในการที่นายเขียวตีหัวนายเทา จึงไม่มีความผิดฐานร่วมกันพยายามทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา ๒๙๖ ประกอบมาตรา ๘๐ และมาตรา ๘๓ (๒ คະແນນ)

วิเคราะห์

๑. ข้อสอบข้อนี้อยู่ในส่วนของวิชากฎหมายอาญา มาตรา ๕๙-๑๐๖ ซึ่งจะมีการนำเนื้อหาวิชานี้มาออกเป็นข้อสอบเนติบัณฑิต ข้อ ๒ และข้อ ๓ (จากข้อสอบเฉพาะเนื้อหากฎหมายอาญาทั้งหมด ๖ ข้อ) โดยการเรียนการสอนเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗/๙ นี้ จะมีอาจารย์ผู้บรรยาย ได้แก่ ท่านศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์ หัวหน้าภาควิชา ซึ่งจะสอนภาคปกติ ร่วมกับท่านอาจารย์ประธาน จุฬารัตน์มนตรี และท่านอาจารย์สิทธิชัย อธิพรพาณิชย์ ส่วนภาคค่านั่น ท่านอาจารย์ปานรวี ชีวดีโสภณ จะร่วมสอนกับผม

๒. เนื้อหาของข้อสอบข้อ ๒ และข้อ ๓ นี้อาจจะเชื่อมโยงกันเกี่ยวกับมาตรา ๕๙-๑๐๖ เวลาออกเป็นข้อสอบจึงอาจออกได้หลายประเด็น เช่นคำถามข้อนี้ ซึ่งมีทั้งเรื่องผู้ลงมือ ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน พยายามกระทำความผิด เจตนาเล็งเห็นผล และการกระทำโดยพลาดหรือเจตนาโอน อีกทั้งส่วนใหญ่แล้วคำถามของข้อ ๒ และข้อ ๓ มักจะกระชับเนื้อหาคำถามไม่ยาวนัก แต่ซ่อนประเด็นต่าง ๆ เอาไว้ นักศึกษาต้องตอบให้ครบทุกประเด็นถึงจะได้คะแนนดี

๓. ธงคำตอบข้อนี้ มีเนื้อหาเชิงปฏิเสธด้วย สังเกตคำว่า “ไม่มี” หรือ “ไม่ผิด” หรือ “ไม่เป็น” ซึ่งผู้เขียนได้ขีดเส้นใต้ไว้ในธงคำตอบข้างต้น ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องตอบประเด็นดังกล่าวด้วย ไม่ใช่ตอบเพียงว่าแต่ละคนผิดอะไรเท่านั้น (การฝึกทำข้อสอบเก่าอยู่บ่อย ๆ จะทำให้รู้ว่าอาจารย์ผู้แต่งข้อสอบเขียนธงคำตอบในลักษณะใด)

๔. ธงคำตอบข้อนี้ มีตัวอย่างคะแนนในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางในการให้คะแนนของอาจารย์ผู้ตรวจข้อสอบ ดังนั้น แม้จะตอบถูกแต่ไม่ครบตามประเด็นในธง ก็อาจไม่ได้คะแนนดี

๕. เนื้อหามาตรา ๕๙-๑๐๖ นี้ ได้นำมาออกเป็นข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัยการผู้ช่วยอยู่บ่อย ๆ เช่น ข้อสอบอัยการผู้ช่วยสนามใหญ่ล่าสุด ดังนั้นการเรียนในชั้นเนติบัณฑิตให้เข้าใจ จะสามารถทำให้นักศึกษามีพื้นฐานที่ดีในการสอบสนามต่าง ๆ รวมทั้งการทำงานจริงไม่ว่าจะประกอบวิชาชีพกฎหมายด้านใด ๆ ก็ตาม

เคล็ด (ไม่) ลับ

การเตรียมตัวทำข้อสอบข้อ ๒ และข้อ ๓ ให้ได้คะแนนดีนั้น นักศึกษาควร จะเข้าเรียน (ออนไลน์หรือออนไลน์) ทั้งภาคปกติและภาคค่ำ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาพอจับ ประเด็นได้ว่าในแต่ละเทอมนั้นอาจารย์เน้นเรื่องอะไร (อาจารย์ที่สอนทั้งห้าท่าน มีสิทธิเสนอ ข้อสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการออกข้อสอบ และอาจารย์หลายท่านมักจะออกข้อสอบใน เนื้อหาที่ได้สอน) นอกจากนั้น นักศึกษายังต้องอ่านคำบรรยายเนติบัณฑิต ซึ่งจะเป็นเนื้อหา ของอาจารย์ภาคปกติ (เนื้อหาที่ผมสอนภาคค่ำจะมีเอกสารให้นักศึกษาดาวนโหลดใน เว็บไซต์ของเนติบัณฑิตยสภา) รวมทั้ง อย่าลืมดูข้อสอบเก่าเนติฯ นะครับ เพราะจะเห็นแนว การตอบข้อสอบว่ามีการเชื่อมโยงเรื่องใด ๆ เอาไว้บ้าง

รวมวิเคราะห์จากการตรวจข้อสอบ

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๘

วิชากฎหมายอาญา (มาตรา ๕๙-๑๐๖) (พ.ย. ๒๕๖๘)

คำถาม ข้อ ๒ นายแดงต้องการฆ่านายดำซึ่งเป็นศัตรูของตน วันหนึ่งนายแดงบังเอิญเดินสวนกับนายขาวคู่แฝดของนายดำ นายแดงเข้าใจผิดว่านายขาวเป็นนายดำ นายแดงเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะฆ่านายดำ นายแดงจึงยกปืนที่พกมาด้วยเล็งไปที่นายขาว นายเหลืองเดินผ่านมาเห็นว่านายขาวกำลังจะถูกยิง จึงเข้าแย่งปืนจากนายแดงทำให้กระสุนปืนลั่นถูกหางคิ้วของนายขาว และกระสุนปืนยังแฉลบไปถูกกระจกกระถนของนายเขียวซึ่งอยู่ห่างออกไปแตก กระสุนปืนทะลุกระจกกระถนดังกล่าวดูถูกนายเขียวซึ่งนั่งอยู่ในกระถนถึงแก่ความตาย

ให้วินิจฉัยว่า นายแดงและนายเหลืองจะต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่

ธงคำตอบ กรณีที่นายแดงยกปืนเล็งไปที่นายขาว ถือได้ว่านายแดงได้ลงมือผ่านนายขาวโดยมีเจตนาประสงค์ต่อผลแล้ว การที่นายแดงประสงค์จะผ่านนายดำ แต่สำคัญผิดว่านายขาวเป็นนายดำ นายแดงจะยกเอาความสำคัญผิดดังกล่าวมาเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๑ เมื่อกระสุนลั่นถูกทางคิ้วของนายขาว นายแดงจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่านายขาวตามมาตรา ๒๔๔ ประกอบมาตรา ๔๐

การที่กระสุนปืนแล่นไปถูกกระจกรถยนต์ของนายเขียวแตก ไม่ใช้การกระทำโดยพลาดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๐ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการกระทำเป็นคนละประเภทกัน นายแดงจึงไม่ต้องรับผิดชอบเจตนาทำให้กระจกรถยนต์ของนายเขียวแตกเสียหาย แต่การที่กระสุนปืนแล่นไปถูกนายเขียวถึงแก่ความตายนั้น นายแดงมีความผิดฐานฆ่านายเขียวโดยพลาดตามมาตรา ๒๔๔ ประกอบมาตรา ๖๐

การที่นายเหลืองเข้าแย่งปืนจากนายแดงจนทำให้กระสุนปืนลั่นไปถูกนายขาวได้รับบาดเจ็บ กระจกรถยนต์ของนายเขียวแตก และนายเขียวถึงแก่ความตายนั้น ไม่ได้กระทำโดยเจตนาและไม่ใช้กระทำโดยประมาทของนายเหลืองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ เนื่องจากตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์ในขณะนั้น นายเหลืองย่อมไม่อาจใช้ความระมัดระวังได้มากเหมือนในภาวะปกติ นายเหลืองไม่ต้องรับผิดชอบในการที่กระสุนถูกนายขาว กระจกรถยนต์ของนายเขียวแตก และนายเขียวถึงแก่ความตาย นายเหลืองจึงไม่มีความผิดในทางอาญาใด ๆ

วิเคราะห์

ข้อสอบวิชากฎหมายอาญาข้อนี้ เป็นข้อสอบในกลุ่มมาตรา ๕๙-๑๐๖ ซึ่งจะ เป็นข้อ ๒ และข้อ ๓ ของข้อสอบเนติบัณฑิต วิชากฎหมายอาญา โดยมีท่านอาจารย์เกียรติ ขจร วัจนะสวัสดิ์ เป็นหัวหน้าภาควิชา ร่วมกับอาจารย์ผู้บรรยายอีก ๔ ท่าน ได้แก่ ท่านอาจารย์ประธาน จุฬาริโรจน์มนตรี ท่านอาจารย์สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์ ท่านอาจารย์ ปานรวี ชีวดีโสภณ และผู้เขียนที่ร่วมบรรยายด้วย

ประเด็นหลักกฎหมายสำคัญของข้อสอบนี้ ได้แก่

๑. การกระทำถึงขั้นกระทำความผิดแล้ว
๒. เจตนาประสงค์ต่อผล
๓. สำคัญผิดในบุคคล (ไม่ใช่สำคัญผิดในข้อเท็จจริง)
๔. การกระทำโดยพลาด
๕. ไม่ได้กระทำโดยเจตนา
๖. ไม่ใช่กระทำโดยประมาท

ซึ่งเรื่องดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนได้สอนในห้องเรียนเนติบัณฑิตแล้วทั้งสิ้น (ขอให้อ่านบทพจนานได้จากหนังสือของท่านอาจารย์เกียรติขจร หรือคำบรรยายเนติฯ หรือเอกสารในชั้นเรียนเนติบัณฑิตของผู้เขียน ดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิต) ผู้เขียนจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักศึกษาทุกท่านที่เข้าเรียนในห้องเรียนและทางออนไลน์ รวมทั้งที่ได้อ่านเอกสารของผู้เขียน จะทำคะแนนได้ดีในข้อนี้ อย่างไรก็ตามจากที่ผู้เขียนได้ตรวจสอบข้อนี้ยังพบข้อสังเกตที่น่าสนใจหลายประการ จึงขอนำข้อสังเกตดังกล่าวมาเขียนให้ผู้อ่านทุกท่านได้ศึกษา (ซึ่งประเด็นดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้ในการตอบข้อสอบอัยการผู้ช่วยและผู้ช่วยผู้พิพากษาได้อีกด้วย)

ข้อสังเกตจากการตรวจสอบ

๑. นักศึกษาส่วนใหญ่พอตอบข้อนี้ได้ มีบางส่วนที่ตอบไม่ได้ และส่วนน้อยมากที่จะไม่เขียนตอบข้อนี้เลย
๒. ขอให้นักศึกษาเขียนตอบข้อสอบด้วยลายมือที่อ่านง่าย อย่าเขียนหวัดและอย่าเขียนตัวเล็กเกินไป ผู้ตรวจข้อสอบจะได้อ่านได้ง่าย
๓. หลักการตอบวิชากฎหมายอาญาข้อ ๒ นี้ ต้องไล่สายโครงสร้างความรับผิดในทางอาญา ตามแนวของท่านอาจารย์เกียรติขจร จะทำให้ได้คะแนนดี
๔. ให้ตอบตามลำดับเหตุการณ์และตอบตามความรับผิดของตัวละครแต่ละคน อย่าตอบแบบกระโดดไปกระโดดมา
๕. ให้แยกย่อหน้าในแต่ละประเด็นด้วย
๖. ไม่ต้องลอกโจทย์หรือคำถามใหม่ เพราะทำให้เสียเวลาและไม่ได้คะแนนในส่วนนี้
๗. อย่าสับสนตัวละครในโจทย์ หลายท่านตอบตัวละครสับสนข้อเท็จจริงกัน เช่น คนยิงกลายเป็นคนถูกยิง ฯลฯ

๘. หลายท่านตอบแต่ความรับผิดชอบของแดงต่อขาว ไม่ได้ตอบประเด็นแดงต่อเขียวด้วย

๙. หลายท่านไม่ได้ตอบเรื่องกระสุนปืนถูกกระเจกธรยนต์แตก

๑๐. อย่าทำสัญลักษณ์ในคำตอบ เช่น ชีดเส้นเมื่อตอบจบข้อ หรือใช้ปากกาแดงขีดเส้นใต้ข้อความ ฯลฯ

๑๑. อย่าใส่แค่เลขมาตรา ให้นักศึกษาปรับบทหลักกฎหมายกับข้อเท็จจริงด้วย ถึงจะได้คะแนนดี

๑๒. บางท่านตอบว่าเป็นเรื่องสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามมาตรา ๖๒ ซึ่งไม่ถูกต้อง ข้อนี้เป็นเรื่องสำคัญผิดในตัวบุคคลตามมาตรา ๖๑

๑๓. การตอบข้อสอบกฎหมายต้องฟันธงไปเลยว่าผิดหรือไม่ผิดอะไร ไม่ใช่ตอบว่า “อาจจะผิด”

๑๔. ถ้าจะตอบปฏิเสธ ในการเขียน(ลายมือ)ตอบ ให้ใช้คำว่า “ไม่” จะอ่านง่ายกว่าคำว่า “มิ” ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่า “มี” เพราะผู้ตรวจข้อสอบอาจสับสนได้

๑๕. การเขียน(ลายมือ)ตอบ ใช้เลขอารบิก จะอ่านง่ายกว่าเลขไทย

๑๖. ข้อสอบในชั้นเนติบัณฑิต ธงคำตอบไม่ได้ไปถึงเรื่องความผิดลหุโทษ (ต่างจากข้อสอบอัยการผู้ช่วยและผู้ช่วยผู้พิพากษาที่ธงจะมีเรื่องความผิดลหุโทษด้วย)

๑๗. น้าหนักคะแนนของข้อนี้ ธงคำตอบย่อหน้าที่หนึ่ง ๔ คะแนน ย่อหน้าที่สอง ๔ คะแนน และย่อหน้าที่สาม ๒ คะแนน

อนึ่ง ในชั้นเรียนเนติบัณฑิตนั้น ผู้เขียนได้สอนสอดแทรกเทคนิคการทำข้อสอบกฎหมายไปด้วยเสมอ โดยเป็นการมองในมุมของผู้ออกข้อสอบและผู้ตรวจข้อสอบ ซึ่งไม่ค่อยมีผู้สอนเรื่องนี้มากนัก เหตุที่ผู้เขียนนำเรื่องนี้มาสอนเนื่องจากขณะตรวจข้อสอบรู้สึกเสียดายที่เห็นนักศึกษาหลายท่านมีความรู้กฎหมายดี แต่อาจพลาดประเด็นเล็ก ๆ น้อย ๆ พวกนี้ไป ทำให้เสียคะแนนไปด้วย

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๓/๓ ภาคสอง
วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (บังคับคดี)
(พ.ศ. ๒๕๖๔)

คำถาม

ข้อ ๓. นายมีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดิน ๒ แปลง ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์รวมของนายหมดลูกหนี้ตามคำพิพากษากับนายมากเพื่อบังคับชำระหนี้เงิน แปลงที่ ๑ มีชื่อนายหมดกับนายมาก ส่วนแปลงที่ ๒ มีชื่อนายหมดคนเดียวเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดิน โดยที่ดินทั้งสองแปลงนายหมดและนายมากได้แบ่งการครอบครองเป็นส่วนสัด หลังจากการยึดที่ดินทั้งสองแปลงแล้ว ๓ เดือน แต่ก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดที่ดินเป็นครั้งแรก ๕ วัน นายมากยื่นคำร้องต่อศาลว่า ตนและนายหมดเป็นเจ้าของรวมในที่ดินแปลงที่ ๑ โดยได้รับการยกให้จากบิดาและตนครอบครองเป็นส่วนสัดด้านทิศเหนือ ขอให้ปล่อยที่ดินแปลงที่ ๑ เฉพาะส่วนของตน และหลังจากขายทอดตลาดที่ดินแปลงที่ ๒ แล้ว ๕ วัน นายมากยื่นคำร้องต่อศาลว่า ตนกับนายหมดร่วมกันซื้อที่ดินแปลงที่ ๒ แต่ใส่ชื่อนายหมดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดิน ขอให้ตนได้รับส่วนแบ่งในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินแปลงที่ ๒

ให้วินิจฉัยว่า (ก) นายมากมีสิทธิขอให้ปล่อยที่ดินแปลงที่ ๑ เฉพาะส่วนของตนหรือไม่

(ข) นายมากมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินทั้งสองแปลงหรือไม่

จงคำตอบ

(ก) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง นายมากขอให้ปล่อยที่ดินแปลงที่ ๑ เฉพาะส่วนของตนจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายจับภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่มีการยึดที่ดินนั้น แต่ถ้าไม่สามารถยื่นคำร้องขอภายในระยะเวลาดังกล่าว จะยื่นคำร้องขอได้ก็ต่อเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ และได้ยื่นคำร้องขอไม่ช้ากว่า ๓ วัน ก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดไว้เพื่อการขายทอดตลาดเป็นครั้งแรก เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยจะยื่นคำร้องขอในภายหลังก็ได้ แต่จะต้องยื่นเสียก่อนขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นกรณีนี้นายมากยื่นคำ

ร้องขอเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่มีการยึดที่ดินและช้ากว่า ๗ วันก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดไว้เพื่อการขายทอดตลาดเป็นครั้งแรกแล้ว จึงต้องอ้างถึงเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถยื่นคำร้องขอได้ทันภายในกำหนด เมื่อคำร้องขอของนายมากอ้างเพียงว่าที่ดินแปลงที่ ๑ เป็นของตนบางส่วน โดยไม่ได้อ้างถึงเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถยื่นคำร้องขอได้ทันภายในกำหนด นายมากจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยที่ดินแปลงที่ ๑ เฉพาะส่วนของตน (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑๒/๒๕๖๔)

(ข) แม้นายมากไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยที่ดินแปลงที่ ๑ เฉพาะส่วนของตนแต่ที่ดินแปลงที่ ๑ มีนายมากกับนายหมดลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นเจ้าของรวมอันได้จดทะเบียนให้ปรากฏไว้ในโฉนดที่ดิน เมื่อมีการขายทอดตลาดที่ดินแปลงที่ ๑ เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องกันเงินส่วนของนายมากเจ้าของรวมนอกจากส่วนของนายหมดลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกจากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๔ (๒) เพื่อจัดทำบัญชีส่วนเฉลี่ยและจ่ายเงินนั้นแก่นายมาก ตามมาตรา ๓๔๐ ต่อไป

ส่วนที่ดินแปลงที่ ๒ นายมากเป็นเจ้าของรวมซึ่งแบ่งการครอบครองเป็นส่วนสัดส่วน แม้ไม่มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินและไม่ได้ร้องขอให้ปล่อยที่ดินส่วนของตนนั้น แต่การบังคับคดีย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงกรรมสิทธิ์ซึ่งเป็นทรัพย์สินของนายมาก และกรณีนี้เป็นกรณีเจ้าของรวมอื่นนอกจากเจ้าของรวมอันได้จดทะเบียนไว้ตามที่ระบุในมาตรา ๓๒๔ (๒) นายมากจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลได้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันขายทอดตลาดที่ดินแปลงที่ ๒ ให้ตนได้รับส่วนแบ่งในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดตามมาตรา ๓๒๔ (๔) เมื่อนายมากยื่นคำร้องขอศาลหลังจากขายทอดตลาดที่ดินแปลงที่ ๒ เพียง ๕ วัน นายมากจึงมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินแปลงที่ ๒ ด้วย

วิเคราะห์

เช่นเคยครับกับบทวิเคราะห์แนวการตอบข้อสอบเนติบัณฑิตหลังสอบเสร็จ โดยวิเคราะห์จากความเห็นส่วนตัวของผมครับ

๑. การเตรียมตัวสอบเนติบัณฑิตที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การดูแลสุขภาพของตัวเองให้ดีในช่วงเวลาสอบ โดยในการคุมสอบครั้งนี้ ผมพบนักศึกษาที่เข้าสอบท่านหนึ่งไม่สามารถอยู่จนจบการสอบได้ เพราะยังไม่สบายมาก่อนเข้าสอบ ดังนั้น นักศึกษาทุกท่านนอกจากจะอ่านหนังสืออย่างหนักแล้ว ก็ควรดูแลสุขภาพด้วย โดยเฉพาะช่วงใกล้สอบที่อาจมีความเครียดสูงกว่าช่วงปกติ

๒. เขียนตอบข้อสอบตั้งแต่บรรทัดแรก ไม่ต้องเว้นบรรทัด

๓. ข้อ ๓/ (ข) นี้ ถ้ามถึงที่ดินทั้งสองแปลง ต้องตอบให้ครบทั้งสองแปลง หลายท่านตอบแค่แปลงที่ ๒ หรือบางท่านตอบครบแต่ไม่ได้วินิจฉัยประเด็นข้อกฎหมายของที่ดินแปลงที่ ๑ ดังนั้น ขอให้นักศึกษาอ่านคำถามให้ดี

๔. การให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นหรือแต่ละย่อหน้า น่าจะเป็น ๕ คะแนน ๓ คะแนน และ ๒ คะแนน ตามลำดับ

๕. นักศึกษาไม่ต้องลอกโจทย์หรือคำถามอีกครั้ง เพราะจะทำให้เสียเวลาในการเขียนตอบ และไม่ได้คะแนนในส่วนนี้

๖. ข้อสอบข้อนี้ยาก นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบไม่ถูก เลยทำให้ได้คะแนนน้อยตามไปด้วย

๗. บางคนตอบข้อนี้ว่าเป็นเรื่องการร้องสอด

๘. ส่วนใหญ่นักศึกษาเขียนลายมืออ่านออก แต่ยังมีบ้างที่เขียนลายมืออ่านยากหรือเขียนตัวเล็กเกินไป

๙. ลองศึกษาระเบียบการสอบฯ ซึ่งอยู่ที่ปกในของสมุดคำตอบ

๑๐. ให้ใช้ปากกาหมึกแห้งเฉพาะสีน้ำเงินหรือสีดำเท่านั้นในการเขียนตอบ ห้ามใช้ปากกาสีแดงมาเขียนตอบหรือขีดเส้นใต้ รวมทั้งทำจบข้อไหนแล้วไม่ต้องขีดเส้นใต้ข้อ (ไม่ว่าจะใช้ปากกาสีใด ๆ ก็ตาม)

๑๑. การตอบข้อสอบในแต่ละประเด็นใหญ่ควรขึ้นย่อหน้าใหม่ ดูตัวอย่างได้ในธงคำตอบข้อนี้

๑๒. อย่าตอบเพียงว่าไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา.... แต่ให้ปรับข้อเท็จจริงเข้ากับหลักกฎหมาย

๑๓. ควรใช้เลขอารบิกในการเขียนตอบ จะทำให้อาจารย์ผู้ตรวจข้อสอบอ่านได้ง่ายขึ้น

๑๔. หากมีสรุปท้ายคำตอบก็จะดี แต่ต้องสรุปให้ถูกต้องและตรงกับที่ตอบไปข้างบนด้วยนะครับ

๑๕. เขียนเลขข้อให้ถูกต้องด้วย หลายท่านยังเขียนเลขข้อผิดอยู่

๑๖. ทำข้อสอบไม่ต้องเว้นหน้า และไม่จำเป็นต้องทำข้อสอบเรียงข้อ ทำข้อที่นักศึกษาคิดว่าทำได้ก่อน ก็ได้

๑๗. ทำข้อสอบให้ทันเวลา ให้ครบ ๑๐ ข้อ หลายคนทำไม่ทัน เสียความ

มาก
เคล็ด(ไม่)ลับ

แนวทางหรือหลักเกณฑ์การให้คะแนนในตอบข้อสอบกฎหมาย

๑. ตอบไม่ถูกต้อง และเหตุผลใช้ไม่ได้ ๐ คะแนน

๒. ตอบไม่ถูกต้อง แต่เหตุผลพอฟังได้ ๑-๒ คะแนน

๓. ตอบไม่ถูกต้อง แต่เหตุผลดี ๒-๔ คะแนน

๔. ตอบถูกต้อง แต่เหตุผลใช้ไม่ได้ ๐-๑ คะแนน

๕. ตอบถูกต้อง และเหตุผลพอฟังได้บ้าง ๒-๕ คะแนน

๖. ตอบถูกต้อง และเหตุผลพอใช้ได้ ๕-๖ คะแนน

๗. ตอบถูกต้อง และเหตุผลดี ๗-๘ คะแนน

๘. ตอบถูกต้อง และเหตุผลดีมาก ๙-๑๐ คะแนน

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๗ ภาคหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๗

วิชากฎหมายปกครอง

(พ.ย. ๒๕๖๗)

คำถาม

ข้อ ๑๐. (ก) ทางหลวงแผ่นดินสายหนึ่งในจังหวัดสกลนคร เกิดถนนยุบเป็นหลุม กว้าง ๒ เมตร ยาว ๓ เมตร ลึก ๑ เมตร ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น แจ้งเหตุต่อ

เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงแล้ว กรมทางหลวงไม่รับดำเนินการติดตั้งป้ายสัญญาณ ป้ายเตือน สัญญาณไฟ หรืออุปกรณ์ปิดกั้นจราจร อีก ๓ วันต่อมา นายกรับรถยนต์ผ่านถนนบริเวณดังกล่าวโดยใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอแล้วยังตกลงไปในหลุมทำให้บาดเจ็บและรถยนต์เสียหาย นายกรประสงค์จะฟ้องกรมทางหลวงขอให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน

(ข) กรมทางหลวงจ้างบริษัทจักรกลก่อสร้าง จำกัด ซ่อมแซมถนนสายหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช บริษัทจักรกลก่อสร้าง จำกัด ขุดถนนเป็นหลุมกว้าง ๒ เมตร ยาว ๓ เมตร ลึก ๑ เมตร เพื่อก่อสร้างทางระบายน้ำ โดยไม่ติดตั้งป้ายสัญญาณ ป้ายเตือน สัญญาณไฟ หรืออุปกรณ์ปิดกั้นจราจร อีก ๓ วันต่อมา นายชงรับรถยนต์ผ่านถนนบริเวณดังกล่าวโดยใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอแล้ว ยังตกลงไปในหลุมทำให้บาดเจ็บและรถยนต์เสียหาย นายชงประสงค์จะฟ้องบริษัทจักรกลก่อสร้าง จำกัด และกรมทางหลวงขอให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน

ให้วินิจฉัยว่า (ก) นายกร และ (ข) นายชงจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง

ธงคำตอบ

(ก) กรมทางหลวงเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงคมนาคม จึงเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒ คะแนน) กรมทางหลวงมีหน้าที่ก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวงเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยในการเดินทาง เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงได้รับแจ้งเหตุถนนยุบเป็นหลุมแล้วไม่รับดำเนินการติดตั้งป้ายสัญญาณ ป้ายเตือน สัญญาณไฟหรืออุปกรณ์ปิดกั้นการจราจร ทำให้ประชาชนไม่ปลอดภัยในการเดินทาง เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) นายกรรับรถยนต์ผ่านถนนบริเวณดังกล่าวโดยใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอแล้วยังตกลงไปในหลุมได้รับบาดเจ็บและรถยนต์เสียหาย นายกรต้องยื่นฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อศาลปกครอง (๓ คะแนน) (เทียบคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๑๓/๒๕๖๓)

(ข) บริษัทจักรกลก่อสร้าง จำกัด เป็นเอกชน (๑ คะแนน) รับจ้างเหมาซ่อมแซมถนนของกรมทางหลวง ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง ขุดถนนเป็นหลุมโดยไม่ติดตั้งป้ายสัญญาณ ป้ายเตือน สัญญาณไฟ หรือ อุปกรณ์ปิดกั้นการจราจร เป็นเหตุให้นาย

ซึ่งซึ่งขั้บรณนต์ผ่านถนนบริเวณดังกล่าวโดยใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอแล้วยังตกลงไป
ในหลุมได้รับบาดเจ็บและรณนต์เสียหาย ข้อพิพาทเกิดจากการกระทำละเมิดของ
เอกชน ไม่ใช้การกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง
(๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒
(๓ คะแนน) และกรมทางหลวงถูกฟ้องให้ร่วมรับผิดชอบในฐานะผู้ว่าจ้างเท่านั้น นาย
ต้องยื่นฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อศาลยุติธรรม (๑ คะแนน) (คำวินิจฉัยชี้ขาด
อำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ ๙๔๒๕๖๒)

หมายเหตุ

เช่นเคยหลังสอบเนติบัณฑิตภาคหนึ่งและภาคสองเสร็จสิ้น ผู้เขียนจะมา
แนะนำข้อสังเกตและข้อผิดพลาดในการตอบข้อสอบของนักศึกษา ครึ่งนี้เป็นวิชากฎหมาย
ปกครอง

๑. ข้อความที่ผู้เขียนเน้นตัวหนาในคำถามและคำตอบนั้น คือข้อความ
หรือประเด็นสำคัญที่นักศึกษาควรจำให้ได้ในการเขียนตอบ อย่าสับสน เช่น ชื่อ
จังหวัด ชื่อตัวละคร เป็นต้น หรือตอบข้อสอบในประเด็นดังกล่าวด้วย เช่น หน่วยงาน
ทางปกครอง นายจ้าง เป็นต้น

๒. ปกติแล้วข้อสอบกฎหมายในชั้นเนติบัณฑิต อัยการผู้ช่วย หรือผู้ช่วย
ผู้พิพากษานั้น มักจะอ้างอิงจากคำพิพากษาศาลฎีกา หรือหนังสือตำราครูบาอาจารย์
ท่านสำคัญ แต่ในวิชากฎหมายปกครองนั้น คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่าง
ศาลหรือคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดก็เป็นประเด็นที่สามารถนำมาใช้ในการออก
ข้อสอบได้เช่นกัน

๓. ผู้เขียนยังขอแนะนำให้นักศึกษาตอบข้อสอบด้วยตัวเลขอารบิก
มากกว่าเลขไทย เพราะจะทำให้ผู้ตรวจข้อสอบอ่านง่ายกว่า นอกจากนั้น สมัยผู้เขียน
ตรวจข้อสอบเนติฯ แรก ๆ นั้น ลายมือนักศึกษาหลายท่านอ่านยากมาก แต่ปัจจุบันนี้
นักศึกษาล้วนใหญ่ลายมืออ่านง่ายขึ้น ซึ่งจะทำให้ตรวจข้อสอบได้ง่ายขึ้นตามไปด้วย

๔. การตอบข้อสอบเนติฯ ไม่ต้องลอกโจทย์หรือคำถามใหม่อีกครั้ง
เพราะจะเป็นการเสียเวลาในการทำข้อสอบ และนักศึกษาไม่ได้คะแนนในส่วนนี้ แต่
จะได้คะแนนดีจากการปรับบทข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายอย่างถูกต้อง

๕. ตามระเบียบการสอบให้เขียนตอบด้วยปากน้ำเงินหรือดำเท่านั้นนะ ครับ อย่าใช้ปากกาแดง หรือปากกาไฮไลท์สีต่าง ๆ ในการเขียนตอบหรือขีดเส้นหรือ เน้นคำต่าง ๆ รวมทั้งอย่าทำสัญลักษณ์ใด ๆ ในการเขียนตอบข้อสอบ

๖. ธงคำตอบข้อสอบกฎหมายปกครองมักจะให้วิเคราะห์ว่าหน่วยงาน ต่าง ๆ เป็นหน่วยงานทางปกครองหรือไม่ หรือเป็นเอกชนหรือไม่ ดังนั้นอย่าลืม วิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวก่อนนะครับ เพราะมีคะแนนให้ด้วย

๗. ข้อสอบแยกเป็นข้อ (ก) และ (ข) ให้นักศึกษาแยกตอบเป็นสองข้อ เช่นกัน อย่าตอบรวมกันมาเป็นข้อเดียวกันนะครับ

๘. ประเด็นข้อ (ข) หลายคนตอบถึงสัญญาทางปกครองซึ่งไม่มีในธง คำตอบ และหลายคนตอบผิดว่าฟ้องกรมทางหลวงไม่ได้ หรือฟ้องได้โดยให้ฟ้องที่ ศาลปกครอง แต่ฟ้องบริษัท ที่ศาลยุติธรรม

๙. ดูในคำตอบข้างต้น มีการแบ่งคะแนนในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาใช้เป็นแนวทางการจับประเด็นตอบข้อสอบ เคสดี(ไม่)ลับ

การไปสอบทุกครั้งขอให้นักศึกษาเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม เช่น ปากกา สำหรับเขียนตอบ บัตรหรือเอกสารประจำตัวสอบ เสื้อคลุมเพื่อแอร์หรืออากาศในห้องสอบ หนาว ร่มเพื่อในวันสอบฝนตก และอย่าเอาโทรศัพท์มือถือหรือนาฬิกาสมาร์ทวอตช์หรือ เครื่องมือสื่อสารใด ๆ เข้าห้องสอบ อีกทั้งต้องระวังของมีค่าจะสูญหายหรือถูกลักทรัพย์ไป หากใส่ในกระเป๋าแล้ววางไว้หน้าห้องสอบ

อนึ่ง ผู้เขียนได้เขียนบทความนี้เสร็จ ก่อนที่พรุ่งนี้จะมีการถอดรหัสคะแนน สอบเนติฯ สมัยที่ ๓/๓ ภาคหนึ่ง วันแรก ขอให้นักศึกษาทุกท่านที่ขยันและตั้งใจสอบผ่านกัน นะครับ